

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. Володимира Даля
ЖАНГИР ХАН УНІВЕРСИТЕТ
ANTALYA AKEV UNIVERSITY
ГРУПА КОМПАНІЙ «ПЛАЗМАТЕК»
ГО «ФУНДАЦІЯ «ПРОСТІР»
ГО "АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"
ПрАТ „ХІМПРОЕКТ”**

„ ТЕХНОЛОГІЯ-2023”
матеріали ХХVІ міжнародної науково-технічної конференції

26 травня 2023 року

Київ, 2023

ЗМІСТ

Ветрова А.Д., Новікова А.М., Мохонько В.І. АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ВОДОПОСТАЧАННЯ ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ	14
Благодир Д. О., Іванов М. С., Пирог Т. П. ВПЛИВ ГРАМНЕГАТИВНИХ КОНКУРЕНТНИХ БАКТЕРІЙ НА ВЛАСТИВОСТІ ПОВЕРХНЕВО-АКТИВНИХ РЕЧОВИН <i>ACINETOBACTER CALCOACETICUS</i> ІМВ В-7241	16
Khalyavka T.O. Shcherban N.D., Korzhak G.V., Shymanovska V.V., Manuilov E.V., Tarasov V.Yu., Samyshan S.V. PHOTOCATALYTIC ACTIVITY OF MELAMINE DOPED TiO₂ NANOPARTICLES IN THE REACTIONS OF HYDROGEN EVOLUTION AND ANTIBIOTICS DESTRUCTION	17
Loboichenko V., Koloshko Y., Gruzдова V. DEVELOPMENT OF WASTE DISPOSAL TECHNOLOGIES IN POST-WAR UKRAINE AS A COMPONENT OF ITS CIVIL AND ENVIRONMENTAL SECURITY	18
Курасова Ю. Д., Осокін Є. С., Полонський В. А., Варгалюк В. Ф. КВАНТОВО-ХІМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ АКВАКОМПЛЕКСУ [Cu₂Cl₂(H₂O)₄] У ВОДНОМУ РОЗЧИНІ	19
Лістрова Д. С., Золотарьова О. В. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПАРКУ УКРАЇНИ «СВЯТІ ГОРИ»	21
Морозова Т.В. ФІТОТЕСТУВАННЯ ЗАБРУДНЕНОСТІ ҐРУНТІВ АНТРОПОГЕННО-ТРАНСФОРМОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УРБОЕКОСИСТЕМИ	23
Ozheredova O.D., Ozheredova M.A, Davidenko N.O. REDUCING THE NEGATIVE IMPACT OF GALVANIC INDUSTRIES ON THE ENVIRONMENT	25
Martynenko V.V., Ozheredova M.A, Davidenko N.O. REDUCING THE NEGATIVE IMPACT OF BOILER PLANTS ON THE STATE OF THE ATMOSPHERIC AIR	26
Охмакевич А.М., Ключка Л.В., Пирог Т.П. РУЙНУВАННЯ БАКТЕРІАЛЬНИХ ТА ДРІЖДЖОВИХ БІОПЛІВОК ЗА ДІЇ ПОВЕРХНЕВО-АКТИВНИХ РЕЧОВИН, СИНТЕЗОВАНИХ <i>RHODOCOCCUS ERYTHROPOLIS</i> ІМВ Ас-5017 У СЕРЕДОВИЩІ З ЕУКАРІОТИЧНИМ ІНДУКТОРОМ	27
Радик А. В., Андрусик Р. В. ВЕГЕТАТИВНЕ РОЗМНОЖЕННЯ ХВОЙНИХ РОСЛИН	29
Семенова О.І., Омельченко Є.О., Онофрієнко А.І. ЗАСТОСУВАННЯ ВЕРМИКОПОСТУВАННЯ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ ГУМУСНОГО СТАНУ ҐРУНТІВ	31
Синкевич Р.О., Майстренко С. Я., Донцов-Загреба Т. О., Хурцилава К.В., Ковалець І.В. СИСТЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ АТМОСФЕРНИХ ЗАБРУДНЕНЬ ШЛЯХОМ ОБЕРНЕНОГО МОДЕЛЮВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ МОДЕЛІ АТМОСФЕРНОГО ПЕРЕНОСУ FLEXPART	32
Стародуб М.Л., Ткачук Н.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОКСИЧНОСТІ ВОЛОГИХ СЕРВЕТОК ЗА ФІТОТЕСТУВАННЯМ	34
Чоботько І.І. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИЛУЧЕННЯ РІДКОЗЕМЕЛЬНИХ МЕТАЛІВ З ВІДХОДІВ ГІРНИЧОДОБУВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	36
Шипіло В.В., Білов В.В., Герасименко В.В. МЕТОДИ СИНТЕЗУ АЛІФАТИЧНИХ АМІНІВ	38
Босов О.А. ОТРИМАННЯ ПОРИСТОЇ АМІАЧНОЇ СЕЛІТРИ ПІДВИЩЕНОЇ МІЦНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОГЕННИХ ВІДХОДІВ	40
Ananieva O.M., Babaiev M.M., Davydenko M.H., Panchenko V.V. MATHEMATICAL MODELING OF COMMUTATION CURRENT OF LOCOMOTIVE TRACTION ENGINES	42
Ananieva O.M., Babaiev M.M., Sotnyk V.O. NEURAL NETWORK MODEL OF THE REGULATOR OF THE CONTROL SYSTEM OF THE CONTACTLESS MOTOR OF THE ELECTRIC POINT MACHINES	43
Бауліна Г.С., Паламарчук В.С., Дарієнко О.Р., Кірвас С.С. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТЕЙНЕРНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ	43

Воржакова Ю. П., Савчук О. А. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ КОМАНДИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	317
Гайдуков Д.С., Скригун Н.П. ПАРАМЕТРИЧНІ МЕТОДИ ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА СФЕРА ЇХНЬОГО ЗАСТОСУВАННЯ.....	319
Татарин Н.Б., Курсик І. І. АНАЛІЗ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	321
Татарин Н.Б., Герасименко Є.О. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	322
Тульчинська С. О., Солосіч О. С. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	324
Войтенко В.В. ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МІСЬКОГО ТРАНСПОРТУ	326
Куценко Н.М. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ УМОВ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	328
Олехно М.Ю., Тимофєєва Н.В. ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА РОБОТУ МІСЬКОГО ТРАНСПОРТУ	329
Чернявська І.М., Баглай М.О. ВПРОВАДЖЕННЯ CALS ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ.....	331
Шевчук Н.Р., Воржакова Ю.П. ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ОДНА З СКЛАДОВИХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	332
Авдієнко В.А., Чернишева О.М. ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ РЕКЛАМИ У ВОЄННІ ЧАСИ.....	333
Андрєєв О. В., Лук'янюк О.В. СПОРТ І ПРАВО.....	336
Бормінова М.С. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ОСІБ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	337
Бормінова М.С., Макарова Н.М. НАВЧАННЯ МОЛОДІ УВАЖНОСТІ ДЛЯ УСПІШНОЇ МЕДІАЦІЇ.....	339
Бортун К.О. НЕВЕРБАЛЬНІ ВИЯВИ РЕКЛАМИ У ЖІНОЧИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ОНЛАЙН-ВИДАНЬ «КОЛІЖАНКА», «ТЕНДІТНА», UKRAINKY.COM.UA).	340
Vokhonkova Y, Losiyevskyy V MEDIATION AS AN ALTERNATIVE MEANS OF CONFLICT RESOLUTION IN UKRAINE	341
Мартінова Г. А., Бохонкова Ю. О. ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТІВ (НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ).....	343
Бугайова О. О., Бугайова Н. М. ГОТОВНІСТЬ ЖІНКИ ДО МАТЕРИНСТВА ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	345
Бугайова Н. М. ЕМОЦІЙНИЙ СТРЕС ЯК ЧИННИК ВИНИКНЕННЯ ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ	347
Лосієвська О.Г., Бутова В.О. ВПЛИВ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА СУСПІЛЬНІ ВІДНОСИНИ.....	349
Бутова В. О., Бугайова Н. М. ЕДИПІВ КОМПЛЕКС В РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ.....	351
Велика К.І. ВИВЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ПРОЦЕСУ	353
Волощенко І. С., Пелешенко О.В. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПСИХОЛОГІЧНОМУ КОНСУЛЬТУВАННІ	355
Гончарова Д. О., Пелешенко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНИХ ТЕХНІК ДЛЯ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ	357

психоневрозів, сексуальних збочень та інших форм психопатології. З. Фройд та його послідовники розробили докладну динамічну систему, у якій різні емоційні та психосоматичні розлади було співвіднесено з специфічними особливостями розвитку лібідо і дозрівання [1].

Література :

1. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. пос. / М. Й. Варій. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
2. Каліна Н. Ф. Психотерапія : підручник / Н. Ф. Каліна. – К. : Академвидав, 2010. – 288 с.
3. Психологія особистості : навчальний посібник / О. О. Чумак. – Старобільськ : вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016. – 289 с.
4. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навчальний посібник / О. Б. Столяренко. – К. : ЦУЛ, 2017. – 280 с.
5. Шевченко З. В. Словник гендерних термінів / З. В. Шевченко. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю., 2016. – С. 100-101.

ВИВЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ПРОЦЕСУ

Велика К.І., асистент кафедри психології

Білоцерківський національний аграрний університет

Відомим інструментом поширення інформації, взаємозв'язку та спілкування є переклад. Не можна недооцінювати основну комунікативну функцію перекладу, що слугує проявом соціальної сутності. Водночас переклад є складним і комплексним явищем, яке намагаються дослідити і пояснити науковці. Вивчення процесу перекладу, що виконується людиною, залишається актуальним і нерозв'язаним на даний момент. Метою даного дослідження є з'ясування алгоритму процесу перекладу.

Науково обґрунтоване пояснення перекладу дає перекладознавство за допомогою різних підходів: трансформаційного, парафрастичного, буквального, динамічного, комунікативного, функціонального, денотативного, інтерпретативного, імітаційного [3, с. 47].

Відповідно до лінгвістичного підходу, здійснюється порівняльний аналіз структури двох мов на граматичному, лексичному і семантичному рівнях [4, с. 31]. З'являється поняття еквівалентності, але виникає ризик дослівного перекладу. За функціональним підходом, аналізується досягнення інформаційної мети перекладу і його адекватність [4, с. 44].

Виконавець перекладу, обираючи певний підхід, має досягти головної мети, а саме: передати основну ідею тексту, здійснити тотожний емоційний вплив на реципієнта мови перекладу. Переклад виходить за межі лінгвістики, послуговується логікою, філософією, герменевтикою, прагматикою, літературознавством, мистецтвознавством, когнітивною психологією, а також психолінгвістикою [3, с. 48].

Одночасно із розвитком комп'ютерних технологій розробляють програми машинного перекладу. Для створення бази електронних словників застосовують усі відомі на той час перекладацькі підходи, але стає очевидним, що людський переклад є більш адекватним. Звідси й починається пошук розуміння процесу людського перекладу.

Американський вчений Н. Чомскі, що є автором концепції трансформаційної граматики, вивчав механізми засвоєння мови, який дозволяє виявити патерни для різних мов і перекладу. Пізніше на становлення та розвиток систем машинного перекладу першого та другого покоління вплинула його теорія універсальної граматики [5].

Ще у 1940 р. Б. Уорф висунув припущення про взаємозв'язок між мисленням і мовою. Залежно від структурних особливостей різних мов, фундаментальні поняття

простору і часу можуть сприйматися по-різному. Він першими провів систематизоване емпіричне дослідження світоглядних категорій. Запропонована у XIX ст. В. Гумбольдтом теорія про світогляд людини, привернула увагу лише у 50 – 60-их рр. XX ст. після публікацій Б. Уорфа [2, с. 15].

Науковці розуміли складність перекладацького процесу, який включає в себе психофізичну, психолінгвістичну та розумову діяльність людини. Виникає дескриптивний підхід, який склався на початку 1970-х років і й все ще має істотний вплив. Дескриптивне перекладознавство є міждисциплінарним, емпіричним підходом, що зорієнтоване на цільову мову перекладу, послуговується дослідженнями у різних сферах. На ранніх етапах розвитку, дескриптивне перекладознавство часто ототожнювали з вивченням художнього перекладу, але розгалузилося в кількох напрямках перекладу: технічний, аудіовізуальний, усний [4, с. 53].

Причиною появи дискрептивного перекладознавства стали роботи різних вчених. Зокрема, серед вітчизняних науковців, які піднімали питання культурної обумовленості картини світу, смислоутворення та розуміння, був О. Потебня. Він вважав, що мова має психологічну природу, визнавши її доступним для спостереження відображенням психологічних процесів людини. Завдяки своїм дослідженням, зумів виділити у слові, окрім фонетичної оболонки і значення, особливі внутрішні форми, або психологічно-наочні уявлення про об'єкт [2, с. 20].

Спираючись на ці факти, перекладознавство продовжує розвиватися, використовує здобутки психолінгвістики, що вивчає взаємодію мови і мислення. Як когнітологічна дисципліна, психолінгвістика розглядає переклад як розумовий процес із залученням психолінгвістичних знань, що суттєво відрізняється від простого перенесення значення з мови оригіналу на мову перекладу. Дослідження у сфері психолінгвістики полягають у систематичному описі розумових та мовних процесів, свідомих процесів прийняття рішення, вибір перекладацьких методів та прийомів у певному контексті, процес переключення мислення з однієї мови на іншу.

З точки зору психолінгвістики, переклад є не лише ментальним процесом, що задіює мовні та мисленнєві центри, а являє собою двомовну комунікацію, якій характерні певні фактори: 1) завдання (переклад тексту), 2) контекст, що зумовлює певну варіативність вибору перекладу; 3) текст (структура мови перекладу); 3) перекладач (мовні компетентності, знання та навички перекладу виконавця) [3, с. 45].

Перекладач спочатку сприймає і розуміє мову оригіналу, формулює своє бачення інформації, а далі перетворює текст мовою перекладу. Дана модель складається з двох етапів: 1) переклад тексту з мови оригіналу на віртуальне внутрішнє розуміння; 2) переклад мови оригіналу з віртуального усвідомлення в мову перекладу [1, с. 204].

У перекладача виникає мотив, з'являється ціль, утворюється внутрішня структура висловлювання, формулюється висловлювання у внутрішній мові і здійснюється вербалізація висловлювання в усній або письмовій формі. Розумові процеси, що мають відношення до розкодовування і оброблення даних, відбуваються у ментальності суб'єкта не лише в логічній послідовності, а одночасно і мають мережевий характер [3, с. 44].

За Д. Карачової та Г. Притиченко, в залежності від виду перекладу, включаються різні психологічні механізми мовлення. В усному перекладі відбувається навантаження на пам'ять, задіяне усне мовлення з мовним апаратом, психіка працює у стресовому режимі [1, с. 205].

Відповідно до психолінгвістичних досліджень усне мовлення, складається з шести етапів: 1) концептуалізація: генерування ідеї, планування висловлення; 2) граматичне кодування: побудова синтаксичної рамки висловлювання та ідентифікація лексичних

одиниць; 3) фонологічне кодування: перетворення абстрактного плану в рядок слів у фонологічній формі; 4) фонетичне кодування: коригування фонологічної послідовності для полегшення артикуляції; зв'язування кожного складу з набором нейронних інструкцій для артикуляторів; тимчасове збереження інструкцій у свідомості; 5) артикуляція: створення висловлювання; 6) самоконтроль: зосередження уваги на повідомленні, щоб перевірити точність, ясність і доречність [5].

Письмовий переклад певною мірою відрізняється від усного, адже задіюються центри письма, психологічні аспекти протікають у звичайному режимі [1, с.205].

Письмова мова має майже ті ж самі етапи, що і усне мовлення, але у письмової мови є більші можливості для планування, самоконтролю, заміні фонології на орфографію. При письмовому перекладі, нейронні сигнали надсилаються до пальців, а не до артикуляторів. Письмовий переклад буде більш точним, лаконічним і відшліфованим ніж усний. Етапи планування та моніторингу відіграють значну роль [5].

Отже, перекладознавство не стоїть на місці, а постійно розвивається, залучаючи і використовуючи нові наукові надбання інших дисциплін у своїй галузі. У науці існують два напрямки дослідження – це порівняння оригіналу із перекладним текстом і психічні (ментальні процеси, що відбуваються з перекладачем). Оскільки сучасне перекладознавство не може покладатися лише на лінгвістичну парадигму, вдалося встановити, що психолінгвістичні відкриття допомогли краще зрозуміти основні механізми і патерни побудови різних мов. З'ясований людський алгоритм перекладу. Завдяки цьому, покращується якість машинного перекладу, який стає більш адекватним і схожим до людського. Алгоритм, що закладений у штучний інтелект, допомагає правильно визначати граматичні часові форми, підбирати словосполучення у контексті і будувати речення у мові перекладу.

Література

1. Карачова Д.В., Притиченко Г.В. Переклад як об'єкт психолінгвістичного дослідження: *Молодий вчений*. 2021. Вип № 4 (92). С. 202 – 205.
2. Кудрявцева Н.С. Лінгвістична відносність і проблеми перекладу філософської термінології: лінгвокогнітивний підхід: монографія. Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 460 с.
3. Засєкін С.В. Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту : монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 274 с. ISBN: 978-966-500-609-0
4. Теорія перекладу. Частина перша: посібник для студентів 3-4 курсів ф-ту референт-перекладач, які навчаються за спеціальністю 035 Філологія (Переклад) / О.А. Кальниченко. Харків : НУА, 2017. 64 с.
5. John Field. *The Routledge Handbook of Applied Linguistics. Psycholinguistics*: University of Reading, 2011. 746 p. https://www.researchgate.net/publication/348415435_Psycholinguistics

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПСИХОЛОГІЧНОМУ КОНСУЛЬТУВАННІ

Волощенко І. С. здобувачка вищої освіти спеціальності «053 Психологія», Пелешенко О.В. старший викладач кафедри психології та соціології

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

З розвитком сучасних інформаційних технологій з'являються нові можливості проведення психологічного консультування в онлайн-режимі. Така форма роботи дає багато переваг, але створює певні етичні проблеми та вимагає від психолога-консультанта дотримання етичних норм та стандартів. Етичні проблеми, пов'язані з застосуванням сучасних технологій в психологічному консультуванні, включають в себе не заповідання